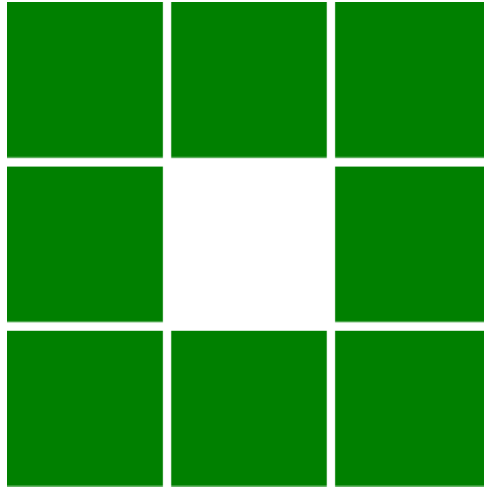

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ÖĞRENCİLERİ
BİTİRME PROJESİ YARIŐMASI 2014-2015

ENDÜSTRİYEL YAPININ YENİLİKÇİ VE BİLGİ ODAKLI
DÖNÜŞÜMÜNÜN BURSA ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

PROJE RAPORU

12991

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	3
1-GİRİŞ	4
2-YÖNTEM	4
3-PLANLAMA-ENDÜSTRİYEL EKOLOJİ İLİŞKİSİ NASIL KURULDU ?.....	5
4-ANALİZ SÜRECİ	5
5-SENTEZ SÜRECİ	5
6-ÜST ÖLÇEK PLANLAMA YAKLAŞIMI	5
PROJELER	6
ÖNLEMLER.....	10
7-ALT ÖLÇEK PLANLAMA YAKLAŞIMI.....	11
8.SONUÇ	13
PROJE KAYNAKÇA LİSTESİ	14

ŒEKİL LİSTESİ

Œekil 2.1-Yöntem Œeması

Œekil 6.1-Üst Ölçek Yaklaşım Proje Paketleri

Œekil 6.2-Üst Ölçek Yaklaşım Önlemler

Œekil 6.3-Üst Ölçek Yaklaşımın Etapları

Œekil 7.1-Öneri İletişim Ağı

Œekil 7.2- Öneri Model

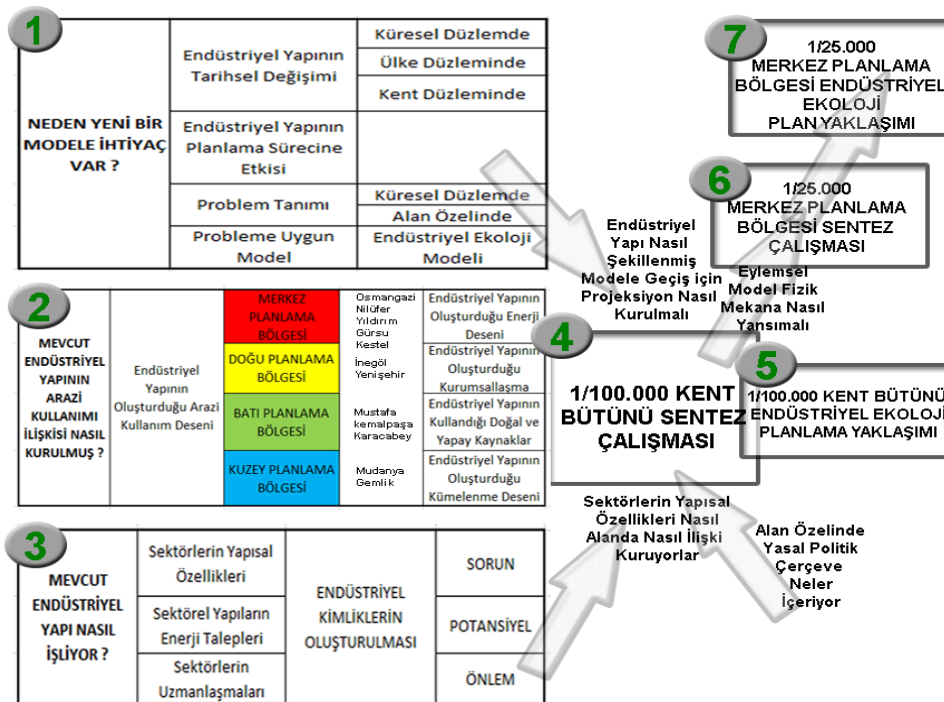
Œekil 7.3- Öneri Model

1-GİRİŞ

Hızla değişen ve gelişen, çeşitlilik kazanan, ekonomik faaliyetler, giderek tırmanan kentsel nüfus artışı, ulaştırma ve haberleşme alanında ki gelişmeler. Tek başlarına ele alındıklarında refah seviyesinin arttığı gibi yorumlanabilir ancak resme en geniş perspektiften sanayi devriminin başlangıcından bakıldığında, sürekli değişen ve tek tarafa akan, beraberinde doğal ve yapay kaynakları da sürükleyen bir sermaye yapısı gözlemiyoruz. Bu tek taraflı süreç doyma noktasına ulaştığında sermayeyi besleyen doğal ve yapay kaynakların tükenmesi ve/veya verimsizleşmesi söz konusu bunun beraberinde tek tarafa yığılma süreci yığılmanın gerçekleştiği endüstriyel üretimin de verimsiz ve hantal hale dönüşümünü beraberinde getirdiği dünya sürecinde gözlemlenmiş. Bu bağlamda süreçleri yakından takip etmiş olan Bursa kenti özelinde “Endüstriyel Yapının Yenilikçi ve Bilgi Odaklı Dönüşümünün Bursa Örneğinde İncelenmesi” proje konusu olarak belirlenmiştir.

2-YÖNTEM

Alan özelinde bitirme tez çalışması ile ortak yürütülen proje çalışması, alanın kimliğinin bir parçası olan, endüstriyel yapının var olan problemlerine çözüm üretmek üzerine kuruludur. Şekil 2.1’de alanda var olan hipotezlerin test edildiği ve bölgenin özelliklerine en uygun modelle çözüm üretildiği bir süreç tasarlanmıştır. Yapılan analizler ve bitirme tezinin sağladığı literatür arka planı en uygun modelin “Endüstriyel Ekoloji” olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Şekil 2.1-Yöntem Şeması

3-PLANLAMA-ENDÜSTRİYEL EKOLOJİ İLİŞKİSİ NASIL KURULDU ?

Küresel düzlemde var olan problemin ülke ve kent düzlemiyle örtüşmesi sonucu, izlenen “Endüstriyel Ekoloji” yaklaşımı tek bir plan ölçeği ile çözüm üretmek yerine, modelin oluşması için farklı ölçeklerin bütünlüklü çalışmasını öngörmektedir. Bu bağlamda planlama detaydan bütüne eylem ve stratejilerle esnek çözümler üreten bir zemindir. Çalışma küresel düzlemde ki ilkeler dikkate alınarak, ülke ve bölge kararlarının kabul edilip 1/100.000 ve 1/25.000 ölçeklerde eylemler ve stratejiler tanımlanması ile oluşturulmuştur. Model bu bütünlüklü yapısı ile planlamanın gereklerinden olan tüm paydaşların ve katmanların katılımını sağlamaktadır.

4-ANALİZ SÜRECİ

Problem tanımından sonra gerçekleştirilen literatür taraması; Endüstriyel Ekoloji, Endüstriyel Simbiyoz, Sürdürülebilirlik, Ekonomik Dayanıklılık kavramlarını ortaya çıkardı. Yapılan analizler anahtar kelimelerin alanla ilişkisini ortaya çıkarmaya, sağlıklı bir model kurulabilmesi için mevcut potansiyelin ne kadar kullanılabilmesine, alanın potansiyelini ve ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaya yönelik yapıldı, bununla birlikte sektörlerin yapısal ve işlevsel özellikleri disiplinler arası bir düzlemde analiz edildi. EK-1 ‘de sektörlerin birbirleri ile olan ağ ilişkileri gösterilmiştir. Yeni bir modele geçiş için ihtiyaç duyulan yasal çerçeve, modelin inşa edileceği fizik mekan ve paydaşlara düşecek sorumluluklar yaklaşım sürecini güçlendirmek adına analiz edildi.

5-SENTEZ SÜRECİ

Model bağlamında üst ölçek olarak üretilen sentez çalışması alanın endüstriyel üretimde bulunan bütün parçalarının modeli uygulayacak uygun altyapıda olmadığı ortaya çıkardı, inceleme sırasında yapısal özelliklerine göre Merkez, Doğu, Batı ve Kuzey Planlama Bölgelerine ayrılan alanda; Sentez çalışması spesifik Merkez Planlama Bölgesine odaklandı.

6-ÜST ÖLÇEK PLANLAMA YAKLAŞIMI

Üst ölçek çalışma literatürde yer alan Sermaye Bileşeni, Yer Seçim ve Coğrafya Bileşeni, Altyapı ve Tasarım Bileşeni, Yasal ve Politik Bileşen etrafında amaç, hedef, stratejiler belirlenerek öneriler ve projeler oluşturulmasıyla oluşturulmuştur. Çalışma alt ölçek uygulamaların sürdürülebilirliğinin sağlanması adına üst ölçek kararları ve etapları tanımlar.

PROJELER

4.1.1-KAMUOYU OLUŞTURMAK			
PROJE	YENİ NESİLLER İÇİN FARKINDALIK	HER YAŞ GRUBU İÇİN YAYGINLAŞTIRMA	GERİ DÖNÜŞÜM BİLİNCİ KAZANDIRMA
AMAÇ	EĞİTİM İLE FARKINDALIK OLUŞTURMA	KİTLE İLETİŞİM İLE HER YAŞ GRUBUNA HİTAP ETMEK	BİREYLERDE GERİ DÖNÜŞÜM ALIŞKANLIĞI OLUŞTURMAK
SÜRE	1.VADE	1.VADE	1.VADE
FİNANSMAN	MALİYE BAKANLIĞI MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER
AKTÖR	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI BİLİM,SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI RTÜK TV KANALLARI	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER SİVİL TOPLUM HALK
ÖRNEK	YENİLİKÇİ SANAYİLERE KAMUOYU OLUŞTURMA PROJELERİ- ABD,DANİMARKA	BAKANLIKLARA BAĞLI YAPILAN KAMU SPOTU UYGULAMALARI	ODUNPAZARI BELEDİYESİ http://www.donusumseninleb.aslar.com/
ADIMLAR	1-İLKOKUL VE ORTAOKUL DÜZEYİ DERS KİTAPLARINDA YER VERİLME	1-BAKANLIK ONAYI	1-GERİ DÖNÜŞÜM TESİSİ KURULMASI
	2-BİLİM ŞENLİKLERİ-PROJE-YARIŞMALAR	2-RTÜK KARARI	2-YEREL YÖNETİMİN YAYGINLAŞTIRMASI
	3-ENDÜSTRİYEL ALAN GEZİLERİ	3-TV KANALLARINA GÖNDERİLMESİ	3-TESİSE VE ATIK TÜRLERİNE ÖZEL TOPLAMA GÜN VE KOŞUL PLANLANMASI

4.2.1-SANAYİ ENVANTERİ OLUŞTURMAK	
PROJE	SANAYİ ALANLARI ÖZELİNDE ENVANTER GÜNCELLENEBİLİR SANAL AĞ OLUŞTURMAK
AMAÇ	AÇIK KAYNAK OLUŞTURUP, SORUN ODAKLI AKADEMİK ÇALIŞMALARI YÖNLENDİRMEK
SÜRE	2.ETAP
FİNANSMAN	BİLİM,SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AB BAKANLIĞI AB FONLARI
AKTÖR	BİLİM,SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AB BAKANLIĞI TBMM
ÖRNEK	https://osbbs.sanayi.gov.tr/
ADIMLAR	1-İLGİLİ YASA İLE SADECE OSBLER DEĞİL TÜM SANAYİ ALANLARININ TANIMLANMASI
	2-YASA İLE TANIMLI SANAYİ ALANLARINA BİLGİ PAYLAŞMA ZORUNLULUĞU GETİRİLMESİ
	3-SANAYİ BAKANLIĞININ KURDUĞU MEVCUT SİSTEMİN TÜM SANAYİ ALANLARINI İÇİNE ALACAK ŞEKİLDE YENİDEN REVİZE EDİLMESİ

4.3.1-KAMU VE ÖZEL PAYDAŞLARI OLAN BİR ENDÜSTRİYEL EKOLOJİ YÖNETİMİ	
PROJE	MODELİN İŞLEMESİNİ SAĞLAYACAK YENİ BİR YÖNETİM TANIMLAMAK
AMAÇ	ENDÜSTRİYEL EKOLOJİ MODELİNE MEVCUT YAPININ ADAPTESİNİN SAĞLANMASI VE SÜREKLİLİĞİNİN SAĞLANMASI
SÜRE	3.ETAP
FİNANSMAN	TTGV AB IPA MALİYE BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER
AKTÖR	SİVİL TOPLUM AKADEMİK PAYDAŞLAR MERKEZİ PAYDAŞLAR YEREL PAYDAŞLAR
ÖRNEK	KALUNDBROG
ADIMLAR	1-PAYDAŞLARIN BELİRLENMESİ
	2-ÜYELERİN VE BİRİMLERİN OLUŞTURULMASI
	3-SİSTEMİN SÜRDÜREBİLİRLİĞİNİN SAĞLANMASI

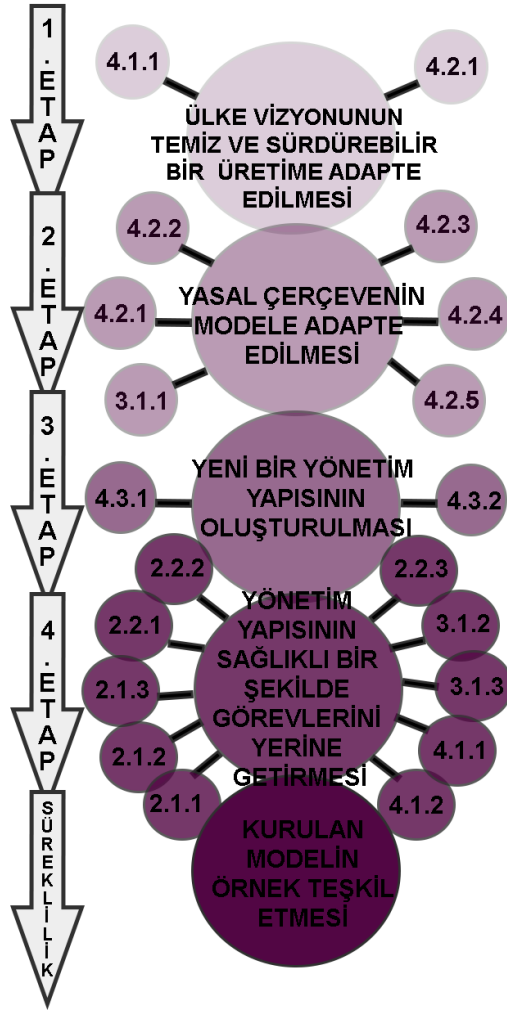
2.1.1-SANAYİ KAYNAKLI ATIKLARIN GERİ DÖNÜŞÜMÜ İÇİN SANAL AĞ TASARIMI		2.1.2-STRATEJİ ONLİNE SORUN ODAKLI İLETİŞİM İÇİN SANAL AĞ OLUŞTURULMASI	2.2.2-İLETİŞİMİ ARTIRACAK ORTAK SANAL AĞ KURULMASI
PROJE	MEVCUT SİSTEMİN ENDÜSTRİLERİN YAN ÜRÜN VE ATIKLARININ DİĞER ENDÜSTRİLERİN GİRDİ GEREKSİNİMİYLE KARŞILAŞTIRILACAK BİR BİLGİSAYAR MODELİ İLE REVİZE EDİLMESİ	FİNANSMAN- EĞİTİM - DANIŞMANLIK -SORUN ODAKLI DESTEK SÜREÇLERİNİ VE KONUYLA İLGİLİ KAMUOYU PAYDAŞLARINI BÜNYESİNDE TOPLAYAN ORTAK BİR SANAL İLETİŞİM AĞI TANIMLAMAK	FARKLI ÖLÇEKLERİN İLETİŞİMİNİ ARTIRACAK ORTAK BİR HABER VE PAYLAŞIM AĞI OLUŞTURULMASI
AMAÇ	ATIKLARDAN MAKSİMUM VERİM İLE FAYDANILMASI	DESTEK SÜREÇLERİNDEN YAŞANAN BELİRSİZLİK VE BÜROKRATİK İŞLEMLERİN ORTADAN KALDIRILMASI	FARKLI ÖLÇEKLER ARASI İLETİŞİMİN SAĞLANMASI
SÜRE	4.ETAP	4.ETAP	4.ETAP
FİNANSMAN	TURSEFF(TEMİZ TEKNOLOJİ FONU) TTGV AB IPA MALİYE BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER	TTGV AB IPA MALİYE BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER	KULLANICILAR TTGV AB IPA MALİYE BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER
AKTÖR	BİLİM,SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AB BAKANLIĞI MALİYE BAKANLIĞI	BİLİM,SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AB BAKANLIĞI MALİYE BAKANLIĞI YEREL YÖNETİM	BİLİM,SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AB BAKANLIĞI SİVİL TOPLUM YEREL YÖNETİM
ÖRNEK	BROWNSVILLE-BECHTEL		
ADIMLAR	1-MODELE KATILAN PAYDAŞLAR ARASI TAAAHÜT YAPILMASI	1-MODELE KATILAN PAYDAŞLAR ARASI TAAAHÜT YAPILMASI	1-MODELE KATILAN PAYDAŞLAR ARASI TAAAHÜT YAPILMASI
	2-BECHTEL ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ	2-İHTİYAÇ VE KİMLİKLERE GÖRE ARAYÜZ TANIMLANMASI	2-İHTİYAÇ VE KİMLİKLERE GÖRE ARAYÜZ TANIMLANMASI
	3-SANAYİ BAKANLIĞINA BAĞLI ATIK BORSASI AĞININ BECHTEL SİSTEMİNE ADAPTASYONU	3-ONLİNE DESTEK BİRİMİ OLUŞTURULMASI	3-HABER VE PAYLAŞIMLARININ YAPILDIĞI SANAL ORTAM TASARIMI

Şekil 6.1-Üst Ölçek Yaklaşım Proje Paketleri

ÖNLEMLER

4.2.2/4.2.3/4.2.4/4.2.5-FARKLI TİPOLOJİDE Kİ SANAYİ ALANLARININ YASA İLE TANIMLANMASI VE ÜST DENETLEME KURULU KURULMASI		3.1.1-SANAYİ ALANLARININ MÜDAHELE EDİLMEMİŞ ALANLARDA KURULMASININ ÖNÜNE GEÇİLMESİ
ÖNERİ	KDKÇA,SANAYİ BÖLGELERİ,KSS VE SERBEST BÖLGELERİNİN OSB ALANLARI GİBİ KURULUŞ YERSEÇİM VE YÖNETİM TANIMLARININ YAPILMASI	TARIM ALANLARINDA SANAYİ YAPILAŞMASININ ÖNÜNE GEÇİLMESİ
AMAÇ	KAÇAK SANAYİ YAPILAŞMASININ ÖNÜNE GEÇİLMESİ	TARIM ALANLARINA SANAYİ YAPILAŞMASININ ÖNÜNE GEÇİLMESİ
SÜRE	2.ETAP	2.ETAP
AKTÖR	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI TBMM	TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI TBMM
DEĞİŞİKLİK	7781 SAYILI ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ KANUNUNUN SANAYİ ALANLARINA YÖNELİK KANUN OLARAK REVİZE DİLMESİ	5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIM KANUNUNDAN GEÇİCİ MADDE 1 İN KALDIRILMASI
ADIMLAR	1-ÇŞB VE BSTB SANAYİ ALANLARINA YÖNELİK ORTAK BİR ARAŞTIRMA KURULU OLUŞTURMASI	1-5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIM KANUNUNUN GEÇİCİ MADDESİNİN
	2-İHTİYACA YÖNELİK SORUN BAZLI YENİ TANIMLARIN VE KİMLİKLERİN BELİRLENMESİ	2-YASAYA TARIM ALANLARINDA YERSEÇİMİNİ SAĞLAYACAK KARARLARININ ENGELLENMESİ İÇİN YAPTIRIMLA İLGİLİ KARAR GETİRİLMESİ
	3-MD.3 TE Kİ TANIMLARA ANALİZ SONUCU ORTAYA ÇIKAN YENİ SANAYİ ALANLARI TANIMLARININ EKLENMESİ	
	4-İLGİLİ YASAYA BAĞLI NACE REV.2 SINIFLANMASINA GÖRE SEKTÖR BAZLI MEVZUAT OLUŞTURULMASI	
	5-MEVZUATTA SEKTÖRLERE GÖRE KİMLİK-YOĞUNLUK-YERSEÇİM VE SAĞLANMASI GEREKEN GEREKLİLİKLERİN TANIMLANMASI	
	6-MD.7-8-9 OSB ALANLARI YÖNETİMLERİNİN KATILIMCI PLANLAMA ANLAYIŞINA GÖRE REVİZE EDİLMESİ	
	7-KURULAN YENİ ARAŞTIRMA KURULUNUN DENETLEME KURULU OLARAK GÖREVİNİ DEVAM ETTİRMESİ	

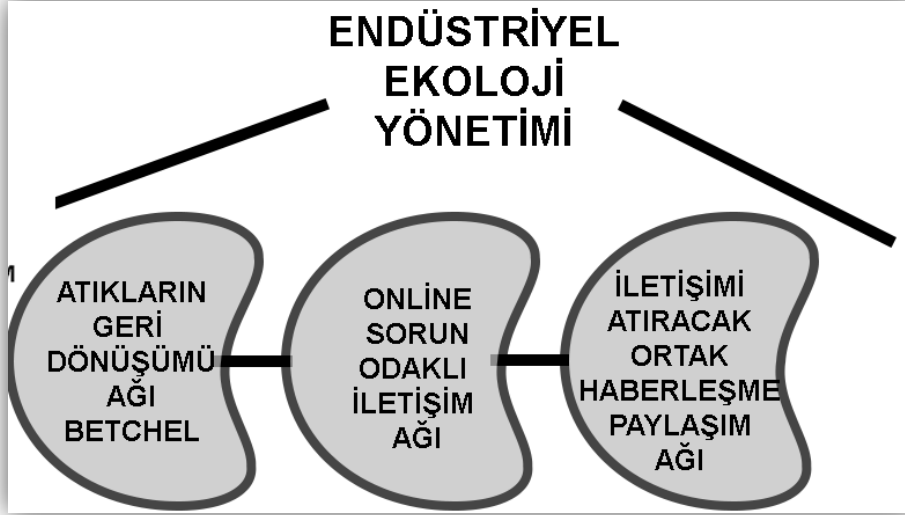
Şekil 6.2-Üst Ölçek Yaklaşım Önlemler

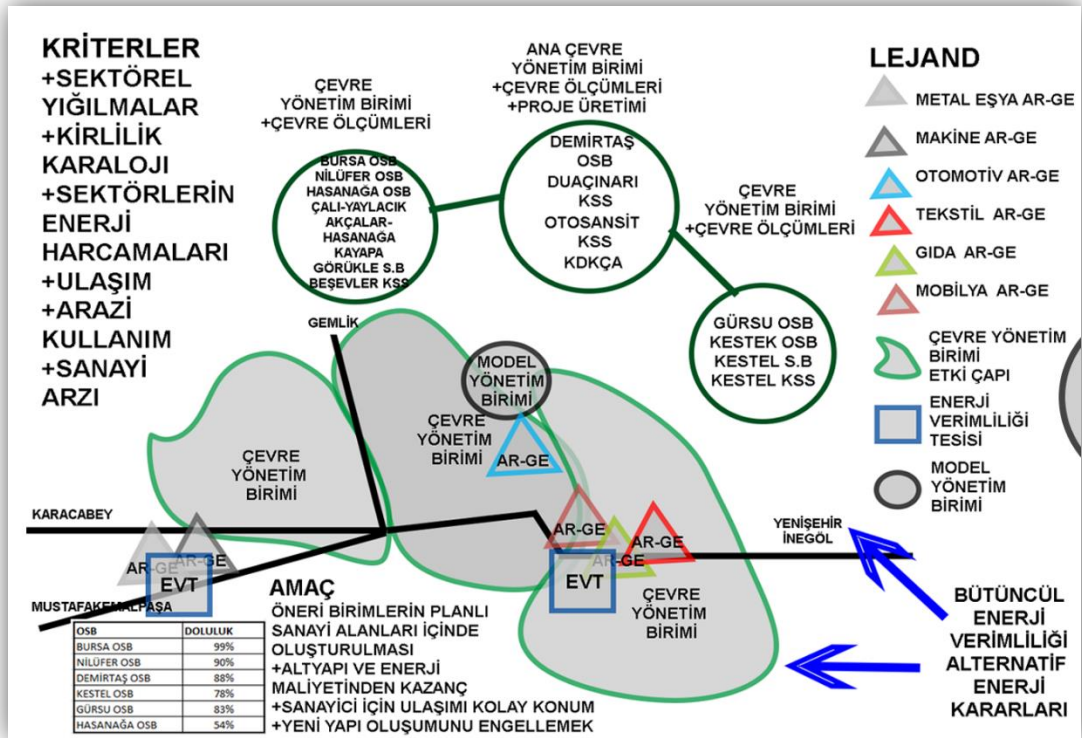
Şekil 6.3-Üst Ölçek Yaklaşımın Etapları

7-ALT ÖLÇEK PLANLAMA YAKLAŞIMI

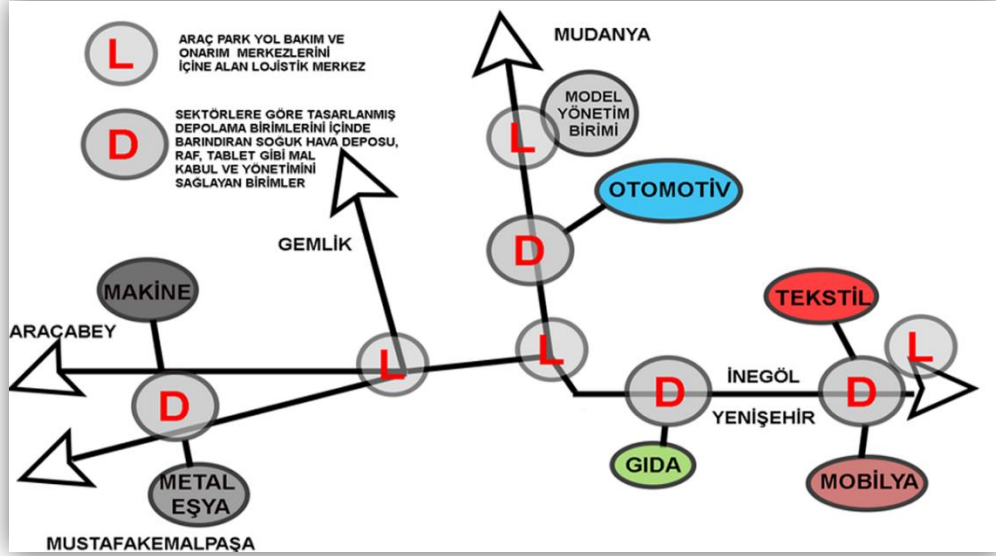
Üst ölçek alınan kararlar neticesinde, endüstriyel yapının modele geçişinin sağlanması için, modele uygun olarak seçilen alanda Şekil 7.1-Öneri İletişim Ağı, Şekil 7.2- Öneri Model, Şekil 7.3- Öneri Model’de ki öneriler geliştirilmiştir.

Şekil 7.1-Öneri İletişim Ağı

Şekil 7.2- Öneri Model

Şekil 7.3- Öneri Model

8.SONUÇ

Bursa kentinin toplam arazi kullanımının %1.5 unu sanayi alanları oluşturmakta, toplam istihdamının ise %40 mını bununla birlikte ithalat+ihracat olarak kazandığı gelirin %33 ü sanayi geliridir. Sanayi sektörü için Bursa'nın ekonomisini ayakta tutan en önemli sektördür çıkarımı yapılabilir ancak yapılan analizler, alınan uluslararası kararlar ve deneyimler bu ekonomik düzenin dayandığı yapay ve doğal kaynakların tehlike altında olduğu sanayi doyuma noktasına ulaştığında verimsiz hale geleceği öngörülmüş ve bu doğrultuda sanayi ve doğal kaynakların maksimum verim ile kullanıldığı yeni bir endüstriyel yapıya geçmenin kaçınılmaz olduğu vurgulanmıştır. Bu endüstriyel yapıyı olanaklı kılacak sektör kimlikleri ve birbirini yerine ikame edebilme sonuçları çalışmaya yansıtılmıştır. Bunun sonucu geçiş için gerçekleştirilmesi gerekli görülen şartlar aktarılmış ve geçiş süreci tamamlanmıştır.

PROJE KAYNAKÇA LİSTESİ

ALBAYRAK,A, Endüstriyel Ekoloji Ve Eko-Endüstriyel Parkların Türkiye’de Uygulanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi Şehir Ve Bölge Planlama Anabilimdalı, 2000

ULUTAŞ,F, Endüstriyel Simbiyoz Kavramı ve Dünyadan Uygulama Örnekleri, Kalkınma Ajansları Ve Bölge Planları İçin Endüstriyel Simbiyoz Çalıştay1,2013

ÇUBUKÇU. M, Bursa İlindeki İmalat Sanayinin Farklı İmalat Türlerine Göre Mekansal Dağılımlarının ve Küme Oluşturup Oluşturmadıklarının Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Mekansal İstatistik Yöntemleri Kullanılarak Analizine İlişkin Bilimsel Görüş Raporu, Dokuz Eylül Üniversitesi,2011

5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu

7781 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu

5909 Sayılı Çevre Kanunu

Avrupa Birliği Yolunda Yükselen Değer Olarak Bursa, BTSO Yayını

GSKD Bölgesel Sonuçlar 2004-2011,TÜİK,2014

TR41 Bölgesi İlleri Kümelenme Analizleri ,Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı ,2012

1/100.000 Ölçekli Bursa ÇDP Çevre Sorunları Analiz Raporu

1/100.000 Bursa ÇDP Sentez Raporu

1/100.000 Bursa ÇDP Konut ve Sosyal Donatılar Analiz Raporu

VELİOĞLU. A, Enerji Verimli Kent Planlaması-Bursa Çalışması, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Planlama 8 Stüdyosu,2015